

Tecnologia o Societat de la Informació? Una proposta per al 21-D

Ismael Peña-López

Sentit Crític 13/12/2017 | 18:40

<https://www.elcritic.cat/opinio/tecnologia-o-societat-de-la-informacio-una-proposta-per-al-21-d-13160>

La passada legislatura ha estat un revulsiu a molts nivells. L'actual model de desplegament de Societat de la Informació no ha escapat a aquesta crisi. El cas més conegut, potser, ha estat el paper central del Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (CTTI) i el Centre de Seguretat de la Informació de Catalunya (CESICAT) en tot allò que ha fet referència a infraestructures de comunicacions i seguretat. Hem tingut, però, també un interessant debat amb què havia de passar amb les dades de la història mèdica i el projecte VISC+, com havien de configurar-se les polítiques de transparència, dades obertes o govern obert de la Generalitat, o com es transforma la comunicació amb el ciutadà a través de canals telemàtics, entre moltes altres iniciatives.

En els següents paràgrafs vull fer dues propostes: que **les infraestructures han de seguir un procés de descentralització** per evitar la vulnerabilitat de tenir-les totes juntes; i que, pel contrari, **els serveis han de tenir**, si no una centralització, **sí un centre de coordinació que permeti estratègies i polítiques que siguin compartides** de manera que aprenguin conjuntament i posin el ciutadà al centre.

Desenvolupament digital i infraestructures

El desenvolupament digital –o, en la seva absència, la divisòria digital– ha passat per tres estadis des que vam començar a parlar de les autopistes de la informació durant la dècada de 1990. Parlem de la primera fase com la d'accés (físic) a les infraestructures, la segona com la de la capacitat o les competències digitals, i la tercera com la de l'ús efectiu i empoderador.

Tot i que totes tres fases conviuen en el temps avui en dia –també a Catalunya– és obvi que el pes es va desplaçant cada cop més cap a la tercera. I és, amb aquesta qüestió ben present, que hauríem de pensar les polítiques de Societat de la Informació a casa nostra. Quins plans tenim per l'endemà del 21 de desembre de 2017?

La situació actual és fruit de les necessitats de cada moment i ha estat molt útil per al desplegament de l'accés a la tecnologia i, en menor mesura, el desenvolupament de competències en l'àmbit de la transformació digital.

Només cal mirar l'organigrama de la Generalitat per veure l'enorme esforç que s'ha realitzat en matèria d'infraestructures, seguretat, comunicacions i alfabetització digital. Tanmateix, no caldrà buscar molt a l'organigrama: el gruix de les institucions s'agrupen sota la [**Secretaria de Telecomunicacions, Ciberseguretat i Societat Digital**](#).

Aquesta concentració, en la meua opinió, ja no és necessària. És probable que les qüestions de seguretat ja no hagin de dependre de les “telecomunicacions”, sinó de qui s'encarrega de la seguretat, els policies o els serveis d'intel·ligència: Interior. És també probable que les qüestions d'infraestructures tecnològiques no hagin de dependre de les “telecomunicacions”, sinó de qui s'encarrega de “posar els carrers” cada dia al matí, siguin analògics o digitals: Territori, Infraestructures, o com convinguem anomenar-lo. És probable que l'acreditació de competències en ús de les TIC o el desplegament de telecentres i polítiques de foment de

l'ús d'Internet no hagin de dependre de les “telecomunicacions”, sinó de qui s'encarrega de millorar les capacitats dels ciutadans i el teixit social del país (la resposta al qui, més avall).

D'altra banda, aquesta concentració, a més de respondre a un model que a poc a poc anem deixant enrere (insisteixo: no reneguem d'ell perquè ha estat molt útil fins avui!) té uns riscos obvis: **és altament fràgil pel fet de concentrar, al mateix lloc, totes les infraestructures digitals així com una gran part dels usos estratègics, com les actuacions de la Fiscalia i l'aplicació del 155 han demostrat.**

Societat de la Informació i el ciutadà al centre

Situem-nos a la tercera fase, la de l'ús efectiu de les tecnologies digitals per a l'empoderament ciutadà. Què és el que tenim ara? Per una banda un ciutadà que reuneix en una persona física diferents actors: un pacient, un estudiant, un activista, un consumidor, un emprenedor. Per una altra, una dispersió de serveis que comparteixen, sovint, necessitats, enfocaments, metodologies i, fins i tot, solucions. En salut es parla d'envelliment actiu, de comunitats de pacients o de posar el pacient al centre per donar-li més autonomia; en educació parlem cada cop més d'aprenentatge, d'aprendre a aprendre, de comunitats d'aprenentatge i de posar l'estudiant al centre per donar-li més autonomia; en governança, parlem de participació i co-gestió, de retorn de sobirania, de comunitats d'interès i de posar el ciutadà al centre per donar-li més autonomia; en economia, parlem de cooperativisme, d'empreses en xarxa, de prosumidors, i de posar el consumidor o l'emprenedor al centre per a donar-li més autonomia. No cal que seguim. **Pràcticament tots els àmbits de la societat estan seguint el mateix patró: noves eines, noves formes d'organització, major autonomia.**

Quan parlem que l'Administració ha de proporcionar una finestra única al ciutadà, això no es pot aconseguir només arreplegant allò que dissenyem i implementem per separat. Al contrari, el disseny –i més si ha de ser participat pel ciutadà en qualsevol dels seus papers– també ha de ser coordinat. I aquesta coordinació no és només a l'hora d'implantar, sinó de diagnosticar les necessitats, avaluar les opcions i integrar les solucions.

No crec que calgui demanar un Departament del Ciutadà, tot i que no em sembla tampoc cap barbaritat: la gran empresa ja funciona amb executius de comptes que fan d'interpres entre el client i l'organització. **Però sí un ens que coordini.** I deixeu-me insistir: que coordini la feina de (per exemple) les direccions generals de Modernització i Innovació de l'Administració; de Transparència, Dades Obertes i Qualitat Democràtica; d'Atenció Ciutadana; de Difusió; o les àrees de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions a Ensenyament i a Salut.

Durant els dos tripartits (2003-2010) va estar en funcionament la [Fundació Observatori per a la Societat de la Informació de Catalunya](#) (FOBSIC) que havia de ser el think tank de la Societat de la Informació a Catalunya. Segurament els temps de la FOBSIC ja han passat pel què fa a la societat en general, però sí que considero que **fa falta un organisme que, dins la Generalitat (o al seu costat), detecti tendències, faci anàlisi, dissenyi propostes i acompanyi la transformació digital a l'Administració.** Aquest ens –o el que sigui–, més que coordinar –concepte que sempre té un biaix jeràrquic, de verticalitat– ha de donar servei a tots els nivells de l'Administració, començant per la Generalitat. Aquest servei ha de basar-se en un diàleg constant entre tots els actors per tal que les propostes d'innovació que en resultin (tècniques, metodològiques, organitzatives) puguin provar-se, escalar-se i reproduir-se, sense que cadascú hagi de reinventar la roda una i altra vegada. Perquè la transformació digital ha de fer més eficient, però sobretot més eficaç, el trànsit de l'Administració a la Societat de la Informació.

Però, no ens equivoquem: això no va de “modernitzar l’Administració”. O no només. **Això va de transformar la societat.** Allò que serveix per a l’Administració, pot servir per a d’altres àmbits; i més important, allò que aprèn l’Administració només ho aprendrà en un constant diàleg amb l’empresa, la universitat i la societat civil. En diuen el model d’innovació de la quàdruple hèlix, però en podem dir innovació oberta, innovació social, innovació social oberta, economia social, els comuns digitals. Aquest ens ha de tenir, doncs, forma de T: per una banda, dialogar de forma horitzontal amb tots els altres actors de la societat; per una altra, oferir acompanyament en vertical a tot l’àmbit de l’Administració.

Això va de canviar la cultura de l’Administració perquè les seves polítiques públiques s’acostin més a aquest ciutadà del s. XXI que ja és aquí i que demana i necessita coses diferents de qui el governa. Podem fer-ho cadascú per la seva banda o sumar i concentrar esforços. Si ens creiem que l’Administració hauria de fer R+D+i sobre els serveis i polítiques que posa en marxa, aquesta seria la meva prioritat absoluta.